

Oppsummert prosjektbeskrivelse

Melkeproduksjon er bærebjelken i det nordlandske landbruket, men en stor andel av små og mellomstore melkebruk, derav de med båsfjøs står i fare får å bli nedlagt på grunn av nye dyrevelferdskrav som krever investeringer.

Gårdsbruk i drift er viktig for bosetning, sysselsetting og verdiskapning i distriktene. Samtidig er det viktig for ivaretagelsen av matjorda. Derav har hver kommune en nøkkelrolle i oppfølgingen av jordvern og bærekraftsmål. Det er i hovedsak kommunene som vedtar planer knyttet til arealets bruk og vern. Det er et nasjonalt mål at det skal produseres mat i hele landet. Kommunene har et viktig ansvar om å sørge for å redusere nedbyggingen av jordbruksarealet.

Som et tiltak for å oppnå mål i nasjonal arealforvaltning, opprettholde matsikkerhet og beredskap, og for å nå klima- og miljømål, vil et aktivt landbruk være nødvendig.

Velg melk i Nordland er et todelt prosjekt;

1. Mobilisering Velg melk i Nordland
2. Utvikling, arealplan, matjord og klima;

Prosjektet er et samarbeid mellom Nordland Bonde- og Småbrukarlag og Beiarn kommune.

Nordland Bonde- og Småbrukarlag har prosjekt og budsjettansvar og er eier av del 1, mobilisering, men «landbruksfamilien» er med og vil ta del med sin fagkunnskap i tråd med beskrevne mål og tiltak. Del 1 av prosjektet er i hovedsak finansiert av Nordland fylkeskommune. TINE, Innovasjon Norge, NNLR, gårdbrukere som velger å delta i prosjektets rådgivning, og kommuner i Nordland bidrar med en egeninnsats.

Beiarn kommune har ansvar for del 2 av prosjektet som berører kommuner og arealforvaltning med særlig søkelys på matjord og beiteressurser, og hvor nettverket av landbrukskontor vil ha en stor rolle. Del 2 av prosjektet er finansiert av Statsforvalteren i Nordland. Kommunene i Nordland bidrar i form av egeninnsats. Beiarn kommune har budsjettansvar og arbeidsgiveransvar for prosjektleder.

Fordi prosjektdelene har en klar sammenheng og et felles hovedmål: Ivareta og holde matjord i Nordland i hevd ved bærekraftig aktiv jordbruksdrift i framtiden, har Velg melk i Nordland felles prosjektledelse. I del 1 fungerer prosjektleder som tilrettelegger for mobiliseringsmøtene.

Prosjektet baserer seg på de 4 undermålene i regjeringen sitt satsningsområde for jordbruket Prop. 1S 2020-2021.

1. Matsikkerhet og beredskap
2. Landbruk over hele landet
3. Økt verdiskapning
4. Bærekraftig landbruk med lave utslipp av klimagasser.

Mobiliseringsprosjekt Velg Melk Nordland:

Hovedmål:

- Som et tiltak arbeide for å ivareta sysselsettingen (næringsaktiviteten) og sikre utnyttelsen av ressursgrunnlaget på de små og mellomstore melkebrukene i Nordland.

Mobilisere ku- og geitmelkprodusenter for å ivareta sysselsettingen (næringsaktiviteten) og sikre utnyttelsen av ressursgrunnlaget på de små og mellomstore melkebrukene i Nordland.

Hovedsakelig rådgivning mot melkeprodusenter, både ku og geit. Her er prosjektgruppen meget sentral, og rådgivning skal gis av de ulike rådgivningstjenestene. Det er viktig å merke seg at bøndene står fritt til å velge den rådgivningstjenesten de selv måtte ønske, også andre enn de som er med i prosjektgruppen.

Delmål:

1. Inspirere og formidle kunnskap om mulighetene for videreutvikling av mindre melkebruk, uten at det innebærer store kostnadsøkninger og volumøkninger i produksjon. Gode eksempler brukes i formidlingen.
 - *Tiltak:* Arbeide for å ivareta sysselsettingen og sikre utnyttelse av ressursgrunnlaget på de små og mellomstore melkebrukene i Nordland. 10 mobiliseringsmøter med de 19 produsentlagene. Alle melkebønder, både ku og geit, store og små er inviterte, samt andre som har en interesse.
 - *Tiltak:* Bruke faglagene, produsentlagene og kommunene for å nå ut til flest mulige bønder med deres familie.
 - *Tiltak:* Bruke det kommunale landbrukskontoret som nav i kommunene for å få lokalt engasjement og nå melkeprodusenter i målgruppen.
2. Bidra til å skreddersy fleksibel og tverrfaglig rådgivning for gårdbrukere i beslutningsprosesser.
 - *Tiltak:* De som melder seg til rådgivning vil få 50% av 15 timer dekt. Det er små og mellomstore melkebruk som vil bli prioritert, samt de med båsfjøs. Geitmelkprodusenter som ønsker rådgivning oppfordres også til å delta.
3. Bidra til å utnytte gårdens samla ressurser gjennom tiltak for fortsatt drift.
 - *Tiltak:* Arbeide for å ivareta sysselsettingen og sikre utnyttelse av ressursgrunnlaget på de små og mellomstore melkebrukene i Nordland. 10 mobiliseringsmøter med de 19 produsentlagene. Alle melkebønder, både ku og geit, store og små er inviterte, samt andre som har en interesse.
4. Bidra til å gjennomføre gode og lønnsomme klima- og miljøtiltak basert på nyeste forskning og lokal kunnskap (Klimatilpasning av melkeproduksjon på Nordlands vis)

Utviklingsprosjekt arealplan, matjord og klima:

Hovedmål:

- Skape kommunal oppmerksomhet rundt forvaltningen av matjord og beiteressurser, og dens betydning for klima- og miljøarbeid lokalt. Utvikle et nettverk for kommunale landbrukskontor som samlet styrker areal-, klima- og miljøarbeidet i forvaltningsprosesser.

Forvaltning av matjord og beite på en bærekraftig god måte.

Prosjektets fokusområde rundt jordvern vil ligge på kommunalnivå. Det er et mål om å involvere alle kommunene i Nordland, i form av nettverksarbeid for å sikre matjord og beiteressurser i drift.

Delmål:

1. Skape økt kommunal oppmerksomhet rundt arealforvaltning og betydningen den har for klima og miljø lokalt, og matsikkerhet og beredskap nasjonalt.
2. Styrke prosessene rundt revidering av kommunale arealplaner for å bidra til ivaretagelse av dyrkajord, dyrkbar jord og sikre beiteressursene i kommunen.